

PGS – muudatusteks valmis?

Janar Holm

Haridus- ja Teadusministeerium

Hariduskorralduse kaasajastamine

(valitsuskabinet 21. juuni 2012 .a)

- Selge ja kasvanud vastutus
- Õpetajaameti väärtustamine
- Õppetöö sisuline toetamine
- Kooli/õpetajate töökorralduse lihtsustamine
- Põhi- ja keskhariduse funktsionaalne lahutamine
- Rahastamise läbipaistvamaks muutmine

1. Selge ja kasvanud vastutus

- Täpsustatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse vastutust üldhariduse korraldamisel.
- Suurendatakse koolijuhi rolli personali- ja palgapoliitika kujundamisel ning kooli töökorralduse juhtimisel.
- Rõhutatakse hoolekogu rolli demokraatliku koolikorralduse tagamisel.
- Täpsustatakse põhimõtteid, kuidas omavalitsus määrab õpilastele elukohajärgse kooli.

Riigi ja kohaliku omavalitsuse vastutus üldhariduse korraldamisel

- Koolikohustuse täitmise ja standardile vastava **põhihariduse** andmise tagab KOV (§ 7).
- Riik võtab suurema vastutuse **üldkeskhariduse** kättesaadavuse tagamisel: kõigis maakondades peab olema võimalus saada kaasaegsetes õpitingimustes kvaliteetset gümnaasiumiharidust (§ 7¹ ja 100²).

Koolijuhi suurem roll personali- ja palgapoliitika kujundamisel ning kooli töökorralduse juhtimisel

Kehtivas seaduses on riiklikult reguleeritud mitmed koolitöö igapäevast korraldust puudutavad asjad, mis takistavad kooli omapära ja vajadusi arvestamast.

Eelnõus direktor (lisaks varasemale):

1) vastutab kooli arengukava koostamise ja elluviimise eest;

4) kehtestab kooli palgakorralduse põhimõtted ning esitab need hoolekogule arvamuse andmiseks ja kooli pidajale kooskõlastamiseks;

7) teeb kooli pidajale ja hoolekogule ettepaneku suurendada erandjuhul põhikooli õpilaste arvu klassis;

8) kehtestab kooli sisehindamise korra;

9) kehtestab arenguveestluste korraldamise tingimused ja korra (§ 71)

Hoolekogu rolli suurendamine demokraatliku koolikorralduse tagamisel

Hoolekogu:

- 1) osaleb kooli arengukava ettevalmistamisel ning annab selle kohta enne kinnitamist oma arvamuse;*
- 3) annab nõusoleku suurendada erandjuhul põhikooli õpilaste arvu klassis;*
- 9) annab arvamuse arenguveestluse korraldamise tingimuste ja korra eelnõu kohta;*
- 10) annab arvamuse kooli sisehindamise korra kohta;*
- 11) annab arvamuse kooli palgakorralduse põhimõtete kohta. (§ 73 1')*

Elukohajärgse kooli määramine KOVi poolt

Et kodulähedases koolis oleks kõigile koolikoht tagatud ja menetlus oleks lihtsam – tähtsaim printsiip elukoha lähedus.

Vanemate soove ja pere teiste laste õppimist samas koolis arvestatakse, kui kõigile elukohajärgsetele õpilastele on õppekohad tagatud.

Eelnõus:

- *KOV kehtestab igale munitsipaalkoolile koolipiirkonna.*
- *Koolipiirkonna määramisel arvestab vald või linn, et kooli läheduses elavad lapsed saaksid käia elukoha lähedases koolis (elukohajärgne kool)“ (§ 10 (1) ja (2).*

2. Õpetajaameti väärtustamine

- Eesti õpetajad pole rahul oma palga, töökoormuse ja -korraldusega.
- Õpetajad ei tunne end oma ametis hästi, hindavad ühiskonna suhtumist õpetajaametisse ebaõiglaselt kriitiliseks.
- Õpetaja töö tasustamise praegused alused, kus lähtutakse põhiliselt vaid klassi ees antavatest tundidest ja klassijuhatamisest, lubavad kuhjuda lisaülesannetel, mida tasustamisel ja tööajas ei arvestata.

**Väärtustatakse õpetajaameti kõiki aspekte,
tagades õpetajale ametipalga kogu töö eest,
mida ta 35 tunni sees teeb.**

- Õpetaja ametikoha ja töötasu hulka arvestatakse kõik tööülesanded, mida õpetaja töölepingu alusel täidab. (§ 75)
- See sunnib vähendama õpetajate ülekoormust ja aitab vältida tasustamata lisaülesandeid.

3. Õppetöö sisuline toetamine

- Riiklikes õppekavades eristatakse kõige olulisemad õpitulemused ning neid arvestatakse taseme-, lõputööde ja riigieksamite puhul.
- Sätestatakse selgem riiklik vastutus riiklikele õppekavadele vastava õppekirjanduse olemasolu eest. (§ 20)
- Õppekirjanduse väljaandja peab tegema riiklikele õppekavadele vastava õppekirjanduse kättesaadavaks digitaalselt HTMLi peetavas portaalis.
- E-õppekirjanduse arendamiseks kavandab Haridus- ja Teadusministeerium ELi tõukefondide vahenditest programmi aastateks 2014-2020

Selgem riiklik vastutus õppekirjanduse olemasolu eest.

- Hetkel on kogu vastutus õppekirjanduse olemasolu ja kvaliteedi eest pandud õpikukirjastustele.
- Haridus- ja teadusminister kehtestab minimaalse õppekirjanduse liigid klassiti ja aineti ning tagab selle kättesaadavuse. Kool jääb valikutes vabaks – eesmärk on just minimaalse vajaduse väljatoomine, mille soetamise võimalus tuleb koolidele tagada.
- Seni kasutatud mõisted „õpikud“, „tööraamatud“ ja „töövihikud“ ning „töölehed“ on koondatud ühistermini „õppekirjandus“ alla. Eesmärk on jätta koolile suurem õigus otsustada, milline õppekirjanduse liik (sh e-õppekirjandus) on kooli õppekava täitmiseks kõige olulisem.

Riigile suurem vastutus õpetajate täiendkoolitussüsteemi eest

- 2/3 ulatuses kavandatakse täienduskoolituse vahendeid riikliku täienduskoolitusprogrammi kaudu aastateks 2014-2020 ning 1/3 jääb kooli eripära arvestavaks ja kooli otsustada (katab nõutud 160 tunnise koolituse 5 aasta jooksul).
- Riikliku täienduskoolitusprogrammi raames tagatakse haridusuuenduste mõistmist ja rakendamist toetav ning õpetajate kutseoskuste arendamisele suunatud täienduskoolitus.

4. Kooli/õpetajate töökorraldus lihtsamaks

- Kaotatakse detailsed ettekirjutused sisehindamise korraldusele. (§78)
- Kaotatakse detailsed ettekirjutused kooli arengukavale. (§67)
- Arenguveestluste korraldus muudetakse paindlikumaks, n-ö oma kooli nägu. Korra teeb kool, kuid lapsevanema soovil tuleb vestlus korraldada. (37)
- Koolitöötajate miinimumkoosseisu kehtestab kooli pidaja, mitte haridus- ja teadusminister. Pidajal on vahendid ja ta teab kooli vajadusi. (74 lg 2)
- Ei nähta enam ette seda, millise piirini (hetkel 26 õpilast) võib klassi täitumuse ülemist piirnormi suurendada. (§26 lg 3)

Tingimused ülemise piirnormi suurendamiseks

Kooli pidaja võib erandjuhul direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul suurendada õpilaste arvu üle käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud piirnormi üheks õppeaastaks konkreetses klassis juhul, kui kõik tervisekaitse- ja ohutusnõuded on täidetud.

5. Põhi- ja keskhariduse funktsionaalne lahutamine

- Põhimõtteline suund edasiseks: alates seaduse jõustumisest kaob võimalus asutada ühe asutusena tegutsevat põhikooli ja gümnaasiumi. (§ 2 lg 3 p 5)
- Olemasolevaid koole ei pea ümber korraldama. (§ 100¹)
- Kool ja huvikool saavad olla jätkuvalt koos, kuid selleks ei pea olema eraldi koolitüüpi – üldhariduskool-huvikooli. (§2 lg 3 p 7 ja § 2 lg 6)
- Kõigile põhikooli lõpetajatele võrdsed gümnaasiumi vastuvõtutingimused, nii oma põhikooli lõpetajaile kui mujalt tulijaile. (§ 27 lg 3)

6. Rahastamine läbipaistvaks

- Rahastamismudel
- KOVi toetusfondi töötasu, täienduskoolituse ja õppekirjanduse toetus sihipärasema määratlusega.